

การเปิดเสรีการค้าบริการของธุรกิจค้าปลีก
ภายใต้ความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน:
ศึกษาเฉพาะประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนาม
Retailing Services Liberalization under
ASEAN Framework Agreement on Services:
Case Studies of Indonesia and Vietnam

วิภาวัลย์ กระจ่างวุฒิ

25/69 ซอยท่าข้าม 16 ถนนท่าข้าม แขวงสามยุค เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10150,
เมลล์ติดต่อ w.krajangwut@gmail.com

Wiphawan Krajangwut

25/69 Soi Thakham 16, Thakham Road, Samaedum Sub-district, Bangkhunthian District, Bangkok 10150,
E-mail: w.krajangwut@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ามาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามมีความสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันที่ประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามจัดทำขึ้นภายใต้การเปิดเสรีการค้าบริการในภูมิภาคอาเซียน หรือไม่ โดยในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาหลักการพื้นฐานที่ใช้ในการเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (General Agreement on Trade in Services: GATS) ซึ่งความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ได้กำหนดให้นำมาใช้กับการเปิดเสรีการค้าบริการในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งศึกษาพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันและมาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนาม ทั้งนี้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนาม ซึ่งข้อผูกพันตามตารางข้อผูกพันของแต่ละประเทศสมาชิกจัดทำขึ้นจะเป็นตัวกำหนดขอบเขตของมาตรการภายในของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ จากการศึกษพบว่าประเทศอินโดนีเซียให้ความผูกพันแก่การจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกได้น้อยกว่าประเทศเวียดนาม โดยประเทศอินโดนีเซียให้ความผูกพันไว้เพียงการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบการขายตรงเท่านั้น ซึ่งประเทศอินโดนีเซียไม่มีมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน ส่วนประเทศเวียดนาม ถึงแม้จะให้ความผูกพันในการเปิดเสรีได้มากกว่า แต่มี

มาตรการภายในที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน โดยเป็นมาตรการที่มีเงื่อนไขไม่เป็นไปตามที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน ทำให้ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นได้รับสิทธิที่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน และเป็นมาตรการเลือกปฏิบัติตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ

คำสำคัญ: การค้าบริการ, การเปิดเสรี, ธุรกิจค้าปลีก, อาเซียน

Abstract

The objective of this article is to study whether the domestic regulations of Indonesia and Vietnam affecting the retail suppliers is consistent with the obligations undertaken under the Schedule of Specific Commitments of AFAS. Regarding to this, the researcher mainly studies on the fundamental principles on liberalization of trade in services (GATS), adopted to liberalization in ASEAN under AFAS, the obligations and the domestic regulations of the two member states; Indonesia and Vietnam.

The study shows that the domestic regulations affecting the retail suppliers in Indonesia are consistent with its obligations under the Schedule of Specific Commitments. On the other hand, the case of Vietnam, the enforcement of the domestic regulations are inconsistent with its own obligations under the Schedule of Specific Commitments. As a result, these issues not only hinder the establishment of retail services but also infringe the obligations which are considered as a discriminatory according to national treatment principles as well as restrictions on the provision of benefits under the Schedule. The existence of the domestic regulations that are inconsistent with the member states' obligations will cause the nullification of the endeavor of trade in services liberalization in the region.

Keywords: Trade in Services, Liberalization, Retail, ASEAN

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม้ว่าการเปิดเสรีการค้าบริการจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สร้างประสิทธิภาพให้แก่อุตสาหกรรมและแรงงานในภาคบริการ และนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างตลาดภายใน และอาจก่อให้เกิดแรงกดดันอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงรัฐมักสร้างข้อจำกัดต่อการค้าบริการเพื่อปกป้องผู้ให้บริการ อุตสาหกรรม และแรงงานภาคบริการภายในประเทศจากการแข่งขันของผู้ให้บริการต่างชาติ เนื่องจากรัฐเองก็พยายามถ่วงดุลระหว่างแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางการค้ากับการแข่งขันของตลาดภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นจากการเปิดเสรีการค้าบริการ โดยมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีต่อการค้าบริการมีมากกว่าในการค้าสินค้าและส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของมาตรการภายในประเทศมากกว่ามาตรการบริเวณพรมแดน เนื่องจากลักษณะตามธรรมชาติของการบริการ ทั้งนี้ หากประเทศสมาชิกใดประเทศสมาชิกหนึ่งสร้างข้อจำกัดต่อการให้บริการซึ่งไม่สอดคล้องกับพันธกรณีที่ประเทศตนได้ให้ไว้ภายใต้การเปิดเสรีการค้าบริการในภูมิภาค ก็จะเป็นการทำลายประโยชน์ของประเทศสมาชิกอื่น อันจะส่งผลเสียต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการเปิดเสรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและขีดความเหลื่อมล้ำในภูมิภาค

โดยบทความนี้จะกล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการเปิดเสรีการค้าบริการของความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ที่ความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) กำหนดให้นำมาใช้กับการเปิดเสรีในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันที่ประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามได้ให้ไว้แก่สาขาย่อยธุรกิจค้าปลีก (Retailing services) ซึ่งให้บริการด้วยการจัดตั้งธุรกิจ (Mode 3) และความสอดคล้องกันของพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันกับมาตรการภายในของประเทศไทยอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีก

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามที่มีต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีก ภายใต้ AFAS
- 2) เพื่อศึกษามาตรการภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนาม
- 3) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องกันระหว่างพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน ภายใต้ AFAS กับมาตรการภายในของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจค้าปลีก

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

มาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามมีความไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันภายใต้กรอบของ AFAS

1.4 ขอบเขตการวิจัย

เป็นการศึกษาขอบเขตพันธกรณีของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามจากตารางข้อผูกพันที่จัดทำขึ้นในการเปิดเสรีภายใต้ AFAS ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจค้าปลีกและศึกษามาตรการภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีก เพื่อให้ทราบอุปสรรคหรือข้อจำกัดที่มีต่อผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่น และนำมาวิเคราะห์ว่าอุปสรรคหรือข้อจำกัดที่กำหนดไว้ตามมาตรการภายในที่เกี่ยวข้องเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับพันธกรณีของประเทศสมาชิกทั้งสองประเทศหรือไม่

1.5 วิธีการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีการศึกษาจากตำรากฎหมาย บทความ วารสาร เอกสารทางวิชาการของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต อันเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายการบริการเสรีภายใต้ประชาคมอาเซียน และกฎระเบียบมาตรการภายในที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจค้าปลีกในประเทศอินโดนีเซียและเวียดนาม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบหลักการพื้นฐานที่ใช้ในการเปิดเสรีการค้าบริการในภูมิภาคอาเซียนภายใต้ AFAS
- 2) ทำให้ทราบพันธกรณีข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจค้าปลีก ภายใต้ AFAS
- 3) ทำให้ทราบมาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนาม
- 4) ทำให้ทราบถึงอุปสรรคหรือข้อจำกัดที่มีต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนาม
- 5) ทำให้ทราบถึงความสอดคล้องกันระหว่างพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันภายใต้ AFAS กับกฎระเบียบมาตรการภายในของประเทศอินโดนีเซียและประเทศเวียดนามที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจค้าปลีก

2. ความสอดคล้องกันของพันธกรณีตามตาราง ข้อผูกพันกับมาตรการภายใน

2.1 หลักการพื้นฐานที่ใช้ในการเปิดเสรีการค้าบริการในภูมิภาคอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงร่วมกันใช้ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน¹ (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) เป็นเครื่องมือในการเปิดเสรีการค้าบริการในภูมิภาค โดย AFAS ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีหน้าที่ในการเจรจาเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลกระทบต่อการค้าบริการในแต่ละสาขาเพื่อจัดทำตารางข้อผูกพันของแต่ละประเทศและให้นำหลักการในการเปิดเสรีการค้าบริการที่กำหนดไว้ภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ซึ่งเป็นหนึ่งในความตกลงภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) มาใช้เป็นแนวทางในการเจรจา รวมทั้งนำมาใช้กับ AFAS ด้วยตราบเท่าที่ AFAS มีได้บัญญัติในเรื่องนั้นไว้เป็นการเฉพาะ²

โดยตารางข้อผูกพันที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจัดทำขึ้นจะเป็นส่วนสำคัญของ การเปิดเสรี เนื่องจากเป็นเอกสารที่ใช้บันทึกสาขาบริการที่ประเทศสมาชิกให้ความผูกพัน รวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด ข้อจำกัดเกี่ยวกับหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติและข้อผูกพันเพิ่มเติมที่มีต่อสาขาบริการเหล่านั้น ซึ่งทำให้ประเทศสมาชิกมีพันธกรณีในการที่จะไม่สร้างข้อจำกัด ต่อการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติต่อผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิก อื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน กล่าวคือตารางข้อผูกพันของประเทศสมาชิก จะเป็นกรอบในการออกและบังคับใช้กฎหมายภายในที่ส่งผลกระทบต่อการค้าบริการของแต่ละประเทศ สมาชิก ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของตารางข้อผูกพันจะช่วยให้สามารถ วิเคราะห์ข้อผูกพันของประเทศสมาชิกได้ถูกต้องตรงตามเจตนา ซึ่งจะเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ว่ากฎหมายภายในที่ส่งผลกระทบต่อการค้าบริการของประเทศสมาชิกมีความสอดคล้องกับข้อผูกพัน หรือไม่ ซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้

2.1.1 รูปแบบการเจรจาแบบ Positive list

เนื่องจากรูปแบบในการเจรจาและจัดทำข้อผูกพันเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ AFAS ได้ทำขึ้นในรูปแบบ Positive list คือประเทศสมาชิกจะระบุในตารางข้อผูกพันเฉพาะสาขา

¹ Association of Southeast Asia Nations, (1992), **ASEAN Framework Agreement on Services**, Retrieved March 6, 2014 from <http://www.asean.org/communities/asean-economic-community/item/asean-framework-agreement-on-services>

² ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS
Article 14 Final Provision

1. The terms and definitions and other provisions of the GATS shall be referred to and applied to matters arising under this Framework Agreement for which no specific provision has been made under it.

บริการที่ตนต้องการผูกพันเท่านั้น ดังนั้น ในทางกลับกัน สำหรับสาขาบริการ หรือสาขาบริการย่อยใดที่ไม่ปรากฏในตารางข้อผูกพันของประเทศสมาชิกก็มีความหมายเท่ากับประเทศสมาชิกเจ้าของตารางยังไม่ต้องการให้ความผูกพันในสาขาบริการ หรือสาขาบริการย่อยนั้น

2.1.2 ข้อผูกพันทั่วไปและข้อผูกพันรายสาขา (Horizontal commitments and Sector-specific commitments)

ตารางข้อผูกพันของแต่ละประเทศสมาชิกจะแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

1) ข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitments)

รายละเอียดของข้อผูกพันที่กำหนดในตารางข้อผูกพันส่วนนี้จะบังคับใช้กับทุกสาขาบริการที่ถูกกำหนดในตารางข้อผูกพัน เว้นแต่ว่าจะถูกกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น โดยตารางข้อผูกพันทั่วไปนี้มีขึ้นเพื่อลดการบันทึกข้อมูลเดียวกันซ้ำในทุกสาขาบริการ

2) ข้อผูกพันรายสาขา (Sector-specific commitments)

รายละเอียดของข้อผูกพันในส่วนนี้จะกำหนดลงในรายสาขา ซึ่งเป็นข้อผูกพันที่จะใช้เฉพาะกับสาขาดังกล่าว โดยธุรกิจค้าปลีก เป็นหนึ่งในสาขาย่อยของสาขาบริการการจัดจำหน่าย (Distribution Services) และรูปแบบการให้บริการโดยการจัดตั้งธุรกิจ คือการให้บริการใน Mode 3

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านตารางข้อผูกพันทั้งสองส่วนนี้คือ ในกรณีที่ประเทศสมาชิกกำหนดข้อจำกัดไว้ในส่วนของข้อผูกพันทั่วไป แต่กำหนด None หรือไม่มีข้อจำกัดต่อการเข้าสู่ตลาด หรือข้อจำกัดเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในสาขาบริการและรูปแบบการให้บริการหนึ่งในข้อผูกพันรายสาขา ทำให้เกิดคำถามว่าการกำหนด None ในสาขาบริการและรูปแบบการให้บริการดังกล่าวหมายถึง ประเทศสมาชิกมีพันธกรณีในการเปิดเสรีในข้อผูกพันรายสาขาแก่สาขาบริการและรูปแบบการให้บริการดังกล่าวในข้อผูกพันรายสาขานั้นโดยไม่มีข้อจำกัด แม้ว่าในตารางข้อผูกพันทั่วไปจะกำหนดข้อจำกัดไว้ก็ตาม หรือไม่ กล่าวคือเมื่อมีการกำหนดเจาะจงในสาขาบริการและรูปแบบบริการดังกล่าวแล้ว ก็ให้บังคับตามข้อกำหนดเฉพาะในส่วนของข้อผูกพันรายสาขา หรือไม่ หรือยังคงต้องคำนึงถึงข้อผูกพันในส่วนข้อผูกพันทั่วไปด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อการวิเคราะห์ตีความข้อผูกพันของประเทศสมาชิกแตกต่างกัน

ทั้งนี้ในคู่มือการจัดทำตารางข้อผูกพันภายใต้ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (Guidelines for the Schedule of Specific Commitments under the General Agreement on Trade in Services)³ โดยคณะกรรมการการค้าบริการของ WTO ซึ่งเป็นเอกสารอธิบายวิธีการบันทึกข้อผูกพันในตารางข้อผูกพันได้กล่าวถึงประเด็นนี้ซึ่งสรุปได้ว่า ในกรณีนี้ต้องอ่านโดยตีความว่า

³ World Trade organization, (2001), **Guidelines for the Schedule of Specific Commitments under the General Agreement on Trade in Services**, Retrieved December 25, 2014 from https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/sl92.doc

ไม่มีข้อจำกัดอื่น นอกจากที่ได้กำหนดไว้แล้วในส่วนของข้อผูกพันทั่วไป โดยหากประเทศสมาชิกต้องการผูกพันอย่างไม่มีข้อจำกัดในสาขาบริการและรูปแบบการให้บริการหนึ่งในข้อผูกพันรายสาขา แม้จะมีการกำหนดเงื่อนไขในส่วนของข้อผูกพันทั่วไปไว้ก็ตาม ประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าเงื่อนไขในส่วนของข้อผูกพันทั่วไปก็นำมาใช้กับข้อผูกพันรายสาขาของบริการดังกล่าว เพราะฉะนั้น ในกรณีนี้ที่ประเทศสมาชิกกำหนด None ในส่วนของข้อผูกพันรายสาขาก็ยังคงต้องคำนึงถึงเงื่อนไข หรือข้อจำกัดในส่วนของข้อผูกพันทั่วไปด้วย

2.1.3 ข้อจำกัด หรือเงื่อนไขที่มีต่อสาขาบริการภายใต้หลักการการเปิดเสรี

ในการจัดทำตารางข้อผูกพัน ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดระดับความผูกพันของสาขาบริการและสาขาบริการย่อยต่าง ๆ ได้ตามความพร้อมของแต่ละประเทศสมาชิก โดยประเทศสมาชิกอาจกำหนดเงื่อนไข หรือข้อจำกัดต่อการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดที่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อสาขาบริการที่ตนผูกพันก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดข้อจำกัดใด ๆ ต่อสาขาบริการที่ประเทศสมาชิกผูกพันก็ต้องเป็นไปตามหลักการพื้นฐานที่ใช้ในการเปิดเสรี ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้⁴

1) หลักการเข้าสู่ตลาด (Market access)

มาตรา 16 ของ GATS⁵ กำหนดหลักการพื้นฐานให้ประเทศสมาชิกมีหน้าที่ที่จะต้อง

⁴ World Trade organization, (1995), **General Agreement on Trade in Services (GATS)**, Retrieved December 25, 2014, from https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/26-gats.pdf

⁵ General Agreement on Trade in Services: GATS

Article 16 Market access

1. With respect to market access through the modes of supply identified in Article I, each Member shall accord services and service suppliers of any other Member treatment no less favourable than that provided for under the terms, limitations and conditions agreed and specified in its Schedule.

2. In sectors where market-access commitments are undertaken, the measures which a Member shall not maintain or adopt either on the basis of a regional subdivision or on the basis of its entire territory, unless otherwise specified in its Schedule, are defined as:

(a) limitations on the number of service suppliers whether in the form of numerical quotas, monopolies, exclusive service suppliers or the requirements of an economic needs test;

(b) limitations on the total value of service transactions or assets in the form of numerical quotas or the requirement of an economic needs test;

(c) limitations on the total number of service operations or on the total quantity of service output expressed in terms of designated numerical units in the form of quotas or the requirement of an economic needs test;

(d) limitations on the total number of natural persons that may be employed in a particular service sector or that a service supplier may employ and who are necessary for, and directly related to, the supply of a specific service in the form of numerical quotas or the requirement of an economic needs test;

(e) measures which restrict or require specific types of legal entity or joint venture through which a service supplier may supply a service; and

(f) limitations on the participation of foreign capital in terms of maximum percentage limit on foreign shareholding or the total value of individual or aggregate foreign investment.

เปิดตลาดไม่น้อยไปกว่าที่ได้กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน โดยประเทศสมาชิกมีอิสระที่จะเลือกระดับความผูกพันตามความพร้อมของแต่ละสาขาบริการของแต่ละประเทศและได้กำหนดมาตรการไว้ 6 ประเภท ในมาตรา 16:2 (a)-(f) ซึ่งเป็นมาตรการที่เป็นข้อจำกัดต่อการเข้าสู่ตลาด หากในกรณีที่ประเทศสมาชิกมีมาตรการเหล่านี้บังคับใช้ภายในประเทศกับสาขาบริการที่ตนผูกพันก็ต้องระบุไว้ในตารางข้อผูกพันนับแต่ที่มีการเปิดเสรีในสาขาและรูปแบบของบริการนั้นเป็นครั้งแรก มาตรการเช่นว่านี้ ได้แก่

- (a) ข้อจำกัดในการจำกัดจำนวนผู้ให้บริการ
- (b) ข้อจำกัดในมูลค่ารวมทั้งหมดของธุรกรรมบริการ หรือสินทรัพย์
- (c) ข้อจำกัดในจำนวนทั้งหมดของการให้บริการ หรือปริมาณทั้งหมดของผลผลิตที่ได้จากการบริการ
- (d) ข้อจำกัดในจำนวนทั้งหมดของบุคคลธรรมดาที่ถือว่าจ้างในสาขาบริการนั้น ๆ
- (e) มาตรการซึ่งจำกัด หรือกำหนดประเภทนิติบุคคล หรือการกำหนดให้ร่วมทุน (partnership)
- (f) ข้อจำกัดเกี่ยวกับการร่วมทุนของต่างชาติ ในรูปแบบของการจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติ หรือมูลค่ารวมทั้งหมดของการลงทุนจากต่างประเทศ

มาตรการ ทั้ง 6 ประเภทนี้เป็นมาตรการซึ่งไม่เกี่ยวกับคุณภาพและความสามารถของผู้ให้บริการ⁶ หากประเทศสมาชิกไม่มีการระบุมาตรการตามมาตรา 16:2 ลงในตารางข้อผูกพัน นับแต่การเปิดเสรีครั้งแรกก็เท่ากับว่าประเทศสมาชิกให้ความผูกพันต่อการเข้าสู่ตลาดของสาขาบริการหรือสาขาบริการย่อยนั้นโดยไม่มีข้อจำกัด 6 ประการ ตามมาตรา 16:2 กล่าวคือ เป็นแต่เพียงการรับประกันว่าประเทศสมาชิกจะไม่มีมาตรการประเภทที่ระบุไว้ในมาตรา 16:2 เท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าผู้ให้บริการต่างชาติจะไม่ต้องเผชิญกับมาตรการกีดกันต่อการเข้าสู่ตลาดเลย เพราะหากประเทศสมาชิกเจ้าของตารางยังคงไว้ซึ่งมาตรการที่เป็นข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดประเภทอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 16:2 ก็ไม่ถือว่าประเทศสมาชิกละเมิดพันธกรณีเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดตามมาตรา 16:2 นี้

2) หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National treatment: NT)

หลักการทั่วไปตามมาตรา 17 ของ GATS คือประเทศสมาชิกจะต้องไม่บังคับใช้มาตรการที่ส่งผลให้บริการ หรือผู้ให้บริการต่างชาติได้รับการปฏิบัติที่ดีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับบริการ หรือผู้ให้บริการชนิดเดียวกันของประเทศของตน โดยมาตรการภายใต้หลักการนี้ต้องเป็นมาตรการที่ส่งผลต่อการค้าบริการ ในสาขาบริการที่ตนผูกพัน โดยการปฏิบัติที่ดีกว่าจะ

⁶ Peter Van Den Bossche, (2008), *The Law and Policy of the World Trade Organization: text, cases and materials*, (Cambridge: Cambridge University Press), p.503

พิจารณาจากการปฏิบัติที่ลิดรอนโอกาสในการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการต่างชาติดกับผู้ให้บริการภายในประเทศของบริการชนิดเดียวกัน⁷ อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกยังคงสามารถมีมาตรการที่เป็นทางเลือกปฏิบัติตามมาตรานี้ได้ แต่ต้องระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน

3) หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured Nation Treatment: MFN)

หลักการนี้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องให้การปฏิบัติต่อบริการ หรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกหนึ่งในลักษณะที่ไม่ดีไปกว่าการปฏิบัติต่อบริการ หรือผู้ให้บริการชนิดเดียวกันของประเทศสมาชิกอื่น ๆ อย่างทันทีและไม่มีเงื่อนไข ซึ่งจะนำมาใช้เป็นการทั่วไปกับมาตรการทุกมาตรการที่อยู่ภายใต้ความตกลงฉบับนี้ โดยการพิจารณาความสอดคล้องกับหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง จะไม่นำแนวทางการตีความของหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในมาตรา 17 มาใช้ แต่ให้นำหลักเกณฑ์ที่ปรากฏในคดีการค้าสินค้าภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีอากรและการค้า (The General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) ซึ่งเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งมาปรับใช้กับการค้าบริการ

4) กฎระเบียบภายใน (Domestic Regulations)

มาตรา 6 วรรค 3 กำหนดพันธกรณีด้านความโปร่งใสและกระบวนการที่เหมาะสมแก่ประเทศสมาชิก ในกรณีที่ประเทศสมาชิกมีการกำหนดให้ขออนุญาตในการให้บริการ โดยต้องให้ข้อมูลแก่ผู้ยื่นคำร้องภายในระยะเวลาที่เหมาะสมเกี่ยวกับคำร้องที่ยื่นขอให้บริการ และหากผู้ยื่นคำร้องร้องขอข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของคำร้อง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจก็ต้องพร้อมที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้ยื่นคำร้องโดยทันที อย่างไรก็ตาม พันธกรณีด้านความโปร่งใสและกระบวนการที่เหมาะสมในการยื่นคำร้องขออนุญาตให้บริการตามวรรค 3 นี้จะบังคับใช้เฉพาะแก่สาขาบริการที่ประเทศสมาชิกให้ความผูกพันเท่านั้น

มาตรา 6 วรรค 4 ได้กำหนดหลักการพื้นฐาน เพื่อให้คณะมนตรีสำหรับการค้าบริการ (The Council for Trade in Services: CTS) ใช้เป็นแนวทางในการออกกฎเกณฑ์มาใช้กับมาตรการเกี่ยวกับข้อกำหนดและกระบวนการด้านคุณสมบัติ และมาตรฐานทางเทคนิคและข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตในอนาคต ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรา 6 เป็นข้อบทที่ยังไม่เสร็จสิ้นเนื่องจากการเจรจาในประเด็นเรื่องกฎระเบียบภายในประเทศเป็นประเด็นที่อ่อนไหวของประเทศสมาชิกและด้วยเหตุผลนี้เอง ในขณะที่ยังไม่มีกฎเกณฑ์ของ CTS ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6:4 มาตรา 6:5 จึงกำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องไม่ใช้มาตรการเกี่ยวกับข้อกำหนดและกระบวนการด้านคุณสมบัติและมาตรฐานทางเทคนิคและข้อกำหนดเกี่ยวกับการออก

⁷ World Trade Organization, (2009), **Report of the Panel**, Retrieved September 10, 2015 from https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/analytic_index_e/gats_e.htm

ใบอนุญาตแก่สาขาบริการที่ประเทศสมาชิกผู้ผูกพัน ในลักษณะที่เป็นการทำลายข้อผูกพัน โดยได้กำหนดลักษณะที่ถือว่าเป็นการทำลายข้อผูกพันระหว่างประเทศสมาชิกคือเป็นมาตรการที่

1) ไม่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นกลางและความโปร่งใส หรือสร้างภาระเกินกว่าความจำเป็นเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของผู้ให้บริการ หรือกระบวนการออกใบอนุญาตเป็นการสร้างข้อจำกัดต่อการให้บริการในตัวเอง และ

2) ไม่สามารถคาดการณ์ได้ในขณะที่จัดทำข้อผูกพันว่าประเทศสมาชิกจะใช้เงื่อนไขดังกล่าวแก่สาขาบริการที่ผูกพัน

ในส่วนของมาตรา 6:5 (2) ที่กำหนดให้การทำลาย หรือการทำให้เสียหายต่อข้อผูกพัน จะต้องเป็นกรณีที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้นั้นเป็นการจำกัดขอบเขตของการบังคับใช้มาตรา 6:5 เนื่องจากส่งผลเป็นการยกเว้นให้แก่มาตรการเกี่ยวกับคุณสมบัติ มาตรฐานทางเทคนิคและการออกใบอนุญาตซึ่งบังคับใช้ก่อนวันที่มีการจัดทำข้อผูกพัน โดยถือว่ามาตรการเหล่านั้นเป็นมาตรการที่ประเทศสมาชิกสามารถคาดการณ์ได้ในขณะจัดทำข้อผูกพันแล้ว (Grandfather clause) ซึ่งในกรณีของการเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ GATS นั้นก็จะเป็นการยกเว้นมาตรการที่มีอยู่ก่อนปี ค.ศ. 1995 ซึ่งเป็นปีที่ GATS บังคับใช้⁸ ดังนั้น สำหรับการเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ AFAS ซึ่งบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1996 หรือ ปี พ.ศ. 2539 ก็ให้ถือว่ามาตรการเกี่ยวกับคุณสมบัติ มาตรฐานทางเทคนิคและการออกใบอนุญาตที่มีอยู่ก่อนปี ค.ศ. 1996 เป็นมาตรการที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้ มาตรา 6:5

2.2 พันธกรณีตามตารางข้อผูกพันและความสอดคล้องกันของพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันกับมาตรการภายในของประเทศอินโดนีเซีย

จากการศึกษาตารางข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซียและตารางข้อผูกพันของประเทศเวียดนามแล้วพบว่า มีข้อแตกต่างกันที่สำคัญประการหนึ่งคือ ตารางข้อผูกพันทั่วไปของประเทศเวียดนาม ทั้งในส่วนของข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติได้ระบุข้อจำกัดไว้โดยขึ้นต้นด้วยคำว่า “ไม่มีข้อจำกัด ยกเว้น” (None, except:) ในขณะที่ตารางข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซียไม่มีกรระบุถ้อยคำเช่นว่านี้ เพียงแต่ระบุข้อผูกพันเรียงกันเป็นลำดับ ซึ่งข้อแตกต่างนี้ทำให้การพิจารณาข้อผูกพันของประเทศสมาชิกทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การที่ประเทศสมาชิกใดระบุในส่วนของข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยขึ้นต้นด้วยคำว่า “ไม่มีข้อจำกัด ยกเว้น” นั้น หมายถึงประเทศสมาชิกนั้นต้องการที่จะผูกพันในสาขาบริการหรือสาขาบริการย่อย

⁸ Panagotis Delimatsis, (2007), *International Trade in Services and Domestic Regulations: Necessity, Transparency, and regulatory Diversity*, (Oxford: Oxford University), 119.

ที่ระบุในตารางข้อผูกพัน อย่างไรก็ตามไม่มีข้อจำกัดอื่นใดอีก นอกจากนี้ที่ระบุไว้แล้วในตารางข้อผูกพัน ดังนั้น หากปรากฏว่าประเทศสมาชิกดังกล่าว กำหนดมาตรการภายในซึ่งเป็นข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันเพื่อบังคับใช้กับสาขาบริการหรือสาขาบริการย่อยเหล่านั้น ก็จะเป็นการละเมิดต่อพันธกรณีของประเทศสมาชิกได้ให้ไว้

แต่หากปรากฏว่าประเทศสมาชิกใดที่ระบุข้อผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพัน โดยไม่มีการระบุข้อความว่า “ไม่มีข้อจำกัด ยกเว้น” หรือระบุว่า “ไม่ผูกพัน ยกเว้น” (Unbound, except:) หมายถึงประเทศสมาชิกล้วนต้องการที่จะผูกพันเพียงเท่าที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันเท่านั้น ส่วนในเรื่องอื่นใดที่ไม่ได้กล่าวไว้ในตารางข้อผูกพันถือว่าประเทศสมาชิกไม่ต้องการให้ความผูกพันอันเนื่องจากการเจรจาจัดทำตารางข้อผูกพันภายใต้ AFAS ได้ทำขึ้นในรูปแบบของ Positive list ที่ประเทศสมาชิกจะระบุเพียงสิ่งที่ต้องการผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพัน ดังนั้น หากประเทศสมาชิกมีข้อจำกัดอื่นใด ในเรื่องที่ไม่ได้ให้ความผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพัน การบังคับใช้มาตรการดังกล่าวก็ไม่เป็นการละเมิดต่อพันธกรณีที่ได้ให้ไว้ เว้นแต่ มาตรการเช่นนั้นจะเป็นมาตรการตามมาตรา 16:2 ที่ประเทศสมาชิกต้องกำหนดไว้แต่แรกเริ่มของการเปิดเสรีในสาขาบริการและรูปแบบบริการใด ๆ ซึ่งส่งผลทำให้ไม่สามารถกำหนดมาตรการเช่นนั้นเพิ่มเติมได้อีก

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า เป็นการที่ประเทศสมาชิกกำหนดระดับความผูกพันในสาขาบริการหรือสาขาบริการย่อยนั้น ๆ แตกต่างกัน ดังนี้ ในกรณีของประเทศอินโดนีเซีย จึงต้องพิจารณาก่อนว่าข้อจำกัดนั้นเป็นเรื่องที่ประเทศอินโดนีเซียได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ข้อจำกัดในเรื่องที่ประเทศอินโดนีเซียได้ให้ความผูกพันไว้ การมีไว้ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวก็ไม่เป็นการละเมิดต่อพันธกรณี แต่หากเป็นเรื่องที่ประเทศอินโดนีเซียได้ให้ความผูกพันไว้ ก็พิจารณาต่อไปว่าเป็นไปตามเงื่อนไขของข้อผูกพันหรือไม่

ส่วนในกรณีของประเทศเวียดนาม จะต้องพิจารณาว่า ข้อจำกัดนั้นได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันหรือไม่ ถ้าได้ระบุไว้ ก็ต้องพิจารณาต่อไปว่าเป็นไปตามเงื่อนไขของข้อผูกพันหรือไม่ แต่หากเป็นข้อจำกัดในเรื่องอื่นซึ่งไม่ใช่เรื่องที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน ก็จะถือว่าเป็นข้อจำกัดที่ละเมิดต่อพันธกรณีที่ได้ให้ไว้ เนื่องจากประเทศเวียดนามได้ผูกพันในเรื่องอื่นไว้อย่างไม่มีข้อจำกัด

2.2.1 พันธกรณีตามตารางข้อผูกพันที่มีต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกของประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียกำหนดเฉพาะธุรกิจค้าปลีกประเภทการขายตรง (Direct selling) ในตารางข้อผูกพัน โดยไม่กำหนดการค้าปลีกประเภทอื่นหรือกำหนดรวมการค้าปลีกทุกประเภทไว้ (Retailing) ดังนั้น เมื่อการจัดทำตารางข้อผูกพันในการเปิดเสรีภายใต้ AFAS ได้จัดทำขึ้นในรูปแบบของ Positive list จึงหมายความว่าประเทศอินโดนีเซียยังไม่ต้องการให้ความผูกพันต่อ

การจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกประเภทอื่น ผลก็คือในกรณีการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกประเภทอื่นนอกจากการขายตรง ประเทศอินโดนีเซีย ไม่มีพันธกรณีเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ จึงทำให้สามารถมีมาตรการที่เป็นข้อจำกัดต่อการเข้าสู่ตลาดและมาตรการที่เป็นการเลือกปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติได้อย่างไม่มีข้อจำกัด และไม่ขัดต่อพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

ส่วนในกรณีการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกรูปแบบขายตรง ประเทศอินโดนีเซียมีพันธกรณีในการกำหนดมาตรการภายใน ให้เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติเพียงเท่าที่ผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพัน

2.2.2 ความสอดคล้องกันของพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันกับมาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีก

ธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบห้างสรรพสินค้า ไฮเปอร์มาร์เกต ร้านค้าเงินสดและบริการตนเอง ซูเปอร์มาร์เกต ร้านค้าเฉพาะอย่าง ห้างจำหน่ายสินค้าเฉพาะกลุ่ม ร้านสะดวกซื้อ ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน ซึ่งตามรูปแบบการจัดทำตารางข้อผูกพันแบบ Positive list ต้องถือว่าธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบเหล่านี้เป็นธุรกิจค้าปลีกที่ประเทศอินโดนีเซียไม่ประสงค์จะให้ความผูกพัน ดังนั้น การบังคับใช้มาตรการภายในซึ่งส่งผลต่อธุรกิจค้าปลีกที่ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้ผูกพันในตารางข้อผูกพัน แม้จะเป็นการสร้างข้อจำกัด ก็ไม่เป็นการละเมิดต่อพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันของประเทศ แต่สำหรับธุรกิจค้าปลีกรูปแบบขายตรง ที่ประเทศอินโดนีเซียได้ให้ความผูกพันไว้ การบังคับใช้มาตรการภายในจะต้องสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน ซึ่งเมื่อศึกษาแล้วพบว่า มีประเด็นดังต่อไปนี้

1) ข้อกำหนดเกี่ยวกับประเภทนิติบุคคล

ตามหลักการเข้าสู่ตลาดที่ใช้ในการเปิดเสรี การกำหนดจำกัดประเภทนิติบุคคลแก่ผู้ให้บริการต่างชาตินั้นเป็นมาตรการซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการเข้าสู่ตลาดตามมาตรา 16:2 (e) ที่ประเทศสมาชิกไม่ควรมีไว้หรือบังคับใช้แก่สาขาบริการที่ตนผูกพัน เว้นแต่ประเทศสมาชิกจะกำหนดเงื่อนไขของมาตรการเหล่านั้นไว้ในตารางข้อผูกพันนับแต่มีการเปิดเสรีครั้งแรก

จากพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน ประเทศอินโดนีเซียผูกพันในการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบการขายตรง แต่มีเงื่อนไขว่าการร่วมทุนในธุรกิจขายตรงจะต้องจัดตั้งนิติบุคคลในรูปแบบของบริษัทจำกัด ซึ่งกฎระเบียบเฉพาะที่บังคับใช้กับธุรกิจค้าปลีกรูปแบบขายตรงของประเทศอินโดนีเซียคือ Regulation No.32/M-DAG/PER/8/2008 กำหนดให้การจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกประเภทนี้ต้องจัดตั้งนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจของต่างชาติหรือผู้ให้บริการภายในประเทศก็ตาม ดังนั้น เมื่อกฎระเบียบภายในที่จะนำมาบังคับใช้ เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อผูกพัน กฎระเบียบนี้จึงสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

2) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ให้บริการต่างชาติ

ข้อจำกัดเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นที่ปรากฏในตารางข้อผูกพันกับในกฎระเบียบภายในมีความแตกต่างกันคือ กฎระเบียบภายในกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้เป็นคุณแก่ผู้ให้บริการต่างชาติมากกว่าที่กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน โดยเมื่อพิจารณาจากมาตรา 16:1 ของ GATS ที่กำหนดหลักการพื้นฐานให้ประเทศสมาชิกมีหน้าที่ที่จะต้องเปิดตลาดไม่น้อยไปกว่าที่ได้กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน เมื่อผลของการบังคับใช้มาตรการภายในทำให้ประเทศอินโดนีเซียเปิดตลาดไม่น้อยไปกว่าที่ได้กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน คือมีการเปิดตลาดมากกว่าที่ตนผูกพันไว้ ก็สามารถทำได้ ไม่ผิดต่อหลักการในการเปิดเสรีและสอดคล้องกับพันธกรณีที่ได้ให้ไว้

3) ข้อกำหนดการจัดตั้งสำนักงานตัวแทนของผู้ให้บริการต่างชาติ

สำนักงานผู้แทนก็เป็นรูปแบบหนึ่งในการจัดตั้งธุรกิจ และการกำหนดให้สำนักงานผู้แทนไม่ถือว่าเป็นการจัดตั้งธุรกิจที่ประเทศสมาชิกให้ความผูกพันก็เป็นข้อจำกัดต่อการเข้าสู่ตลาดตามมาตรา 16:2 (e) ซึ่งทำให้ในกรณีที่ประเทศสมาชิกมีข้อจำกัด ไม่ให้ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นจัดตั้งสำนักงานตัวแทน ประเทศสมาชิกต้องกำหนดไว้ในตารางข้อผูกพันตามหลักการเข้าสู่ตลาด โดยตามพันธกรณีในตารางข้อผูกพัน ประเทศอินโดนีเซียผูกพันตนในการเปิดให้ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นที่ต้องการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกประเภทขายตรงสามารถจัดตั้งสำนักงานตัวแทนได้ และตาม Decree Minister of Trade Republic of Indonesia No.10/M-Dag/Per/3/2006 ก็ระบุให้บริษัทต่างชาติสามารถจัดตั้งสำนักงานตัวแทนในประเทศอินโดนีเซียได้ ถึงแม้มาตรการภายในฉบับนี้จะมีเงื่อนไขว่า สำนักงานตัวแทนห้ามทำกิจกรรมทางการค้าและห้ามทำธุรกรรมทางการขาย ก็เป็นแต่เพียงการกำหนดหน้าที่ที่เป็นรูปแบบการทำงานทั่วไปของสำนักงานตัวแทนเท่านั้น ดังนั้น เมื่อมาตรการภายในที่ใช้บังคับกับการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกส่งผลให้ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นสามารถจัดตั้งสำนักงานตัวแทนได้ตามข้อผูกพัน จึงสอดคล้องกับพันธกรณีเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดในตารางข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซียแล้ว

4) ข้อกำหนดเกี่ยวกับภาษี

ตารางข้อผูกพันกำหนดเกี่ยวกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย โดยกำหนดให้ผู้มีเงินได้ที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศอินโดนีเซียจะต้องเสียภาษีหัก ณ ที่จ่าย 20% ถ้ามีเงินได้จากแหล่งต่อไปนี้คือ ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ เงินปันผล และค่าบริการจากบริการที่เกิดขึ้นในประเทศอินโดนีเซีย จึงเป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการต่างชาติที่ต้องการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบการขายตรงที่จะต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย ในกรณีเป็นผู้จ่ายเงินได้ ซึ่งกฎหมายภายในก็ได้กำหนดไว้เช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อกฎหมายภายในเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในข้อผูกพัน การบังคับใช้มาตรการนี้จึงสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

5) สิทธิในที่ดิน

กฎหมายที่ดินกำหนดให้ผู้ให้บริการต่างชาติมีสิทธิในที่ดินตามที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ สิทธิในสิ่งปลูกสร้าง สิทธิในการใช้ที่ดิน และสิทธิการเช่าที่ดิน มาตรการภายในจึงสอดคล้องกับพันธกรณีในตารางข้อผูกพัน

6) ขั้นตอนการในการออกใบอนุญาต

กฎระเบียบภายในที่บังคับใช้เป็นการเฉพาะกับธุรกิจขายตรงได้กำหนดกระบวนการในการออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจขายตรง แต่เมื่อพิจารณาตามตารางข้อผูกพันประเทศอินโดนีเซียกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจขายตรงของประเทศสมาชิกอื่นว่าต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือกระบวนการเกี่ยวกับคุณสมบัติ และการขอใบอนุญาต ซึ่งรวมถึงการจดทะเบียน ดังนั้น เมื่อประเทศอินโดนีเซียกำหนดสว่นกระบวนการในการขอใบอนุญาตได้ มาตรการภายในที่กำหนดเงื่อนไขหรือขั้นตอนกระบวนการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตดังกล่าว จึงสอดคล้องกับพันธกรณี

7) ข้อกำหนดเกี่ยวกับสินค้า

ตามพันธกรณีในตารางข้อผูกพัน ประเทศอินโดนีเซียกำหนดมาตรการเกี่ยวกับสินค้าของธุรกิจขายตรงไว้ว่า รายการสินค้าของธุรกิจขายตรงต้องมีสินค้าอินโดนีเซียอยู่ด้วย โดยจากการพิจารณามาตรการภายในพบว่าเงื่อนไขเกี่ยวกับรายการสินค้าของผู้ให้บริการค้าปลีกจะไม่นำมาใช้กับธุรกิจค้าปลีกประเภทขายตรง ดังนั้น แม้ประเทศอินโดนีเซียได้กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในตารางข้อผูกพันแล้วก็ตาม เมื่อปรากฏว่าเป็นการเปิดตลาดไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน โดยส่งผลเป็นการสร้างข้อจำกัดน้อยกว่า การกำหนดมาตรการภายในเกี่ยวกับรายการสินค้าของธุรกิจขายตรงจึงสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

8) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเข้าร่วมสมาคมผู้ประกอบการ

ตารางข้อผูกพันกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการต้องเข้าร่วมสมาคมธุรกิจขายตรง แต่เมื่อพิจารณาจากมาตรการภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจขายตรงก็ไม่มีข้อกำหนด เช่นว่านี้ โดยการที่ประเทศอินโดนีเซียไม่มีมาตรการภายในเรื่องที่ได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน แต่ส่งผลให้การจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกรูปแบบขายตรงที่ได้ให้ความผูกพันไว้ มีข้อจำกัดน้อยลงและไม่ได้เป็นการเปิดตลาดน้อยกว่าที่ผูกพันในตารางข้อผูกพัน ส่งผลดีต่อผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นที่จัดตั้งธุรกิจค้าปลีกรูปแบบขายตรง จึงถือว่าสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

9) ข้อกำหนดเกี่ยวกับทุนขั้นต่ำสำหรับการจัดตั้งธุรกิจขายตรง

ในตารางข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซีย ไม่มีการระบุข้อผูกพันเกี่ยวกับเงินทุนขั้นต่ำสำหรับการจัดตั้งธุรกิจขายตรง ดังนั้น แม้มาตรการภายในจะกำหนดทุนขั้นต่ำ สำหรับการจัดตั้งธุรกิจขายตรงในลักษณะที่สร้างข้อจำกัดต่อผู้ให้บริการต่างชาติก็ตาม ประเทศอินโดนีเซียก็

สามารถมีมาตรการเช่นนี้ได้ เพราะไม่ใช่ข้อที่ตนผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพัน ข้อกำหนดเกี่ยวกับทุนขั้นต่ำสำหรับการจัดตั้งธุรกิจขายตรงเช่นนี้จึงสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซียแล้ว

2.3 พันธกรณีตามตารางข้อผูกพันและความสอดคล้องกันของพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันกับมาตรการภายในของประเทศเวียดนาม

จากการศึกษาพบประเด็นดังนี้

2.3.1 พันธกรณีตามตารางข้อผูกพันที่มีต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกของประเทศเวียดนาม

ในกรณีของประเทศเวียดนาม ได้กำหนดข้อผูกพันต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในทุกประเภท และได้กำหนดระดับความผูกพันไว้อย่างไม่มีข้อจำกัด ยกเว้นเป็นข้อจำกัดที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน ดังนั้น เงื่อนไขที่กำหนดในตารางข้อผูกพันก็จะเป็นกรอบในการจัดทำมาตรการภายในของประเทศเวียดนามว่า ห้ามมีมาตรการที่เป็นข้อจำกัดต่อการเข้าสู่ตลาดและมาตรการที่เป็นการเลือกปฏิบัติตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินอกเหนือจากที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพันมาบังคับใช้กับการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในทุกประเภทร้านค้า

ทั้งนี้ พันธกรณีตามตารางข้อผูกพันของประเทศเวียดนามมีประเด็นที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับการตีความข้อผูกพันในส่วนข้อจำกัดเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ เนื่องจากประเทศเวียดนามกำหนดในส่วนข้อผูกพันรายสาขาว่าให้ความผูกพันอย่างไม่มีข้อจำกัด แต่มีข้อจำกัดที่กำหนดไว้ในส่วนข้อผูกพันทั่วไป ในกรณีนี้ต้องตีความพันธกรณีของประเทศเวียดนามว่า ไม่มีข้อจำกัดอื่น นอกจากที่กำหนดไว้แล้วในข้อผูกพันทั่วไป เนื่องจากตารางสองส่วนคือ ข้อผูกพันทั่วไปและข้อผูกพันรายสาขาจะต้องอ่านต่อกันและจะต้องคำนึงถึงข้อผูกพันที่ได้กำหนดไว้ในส่วนข้อผูกพันทั่วไปเสมอ เพราะเป็นส่วนที่จะบังคับใช้กับทุกสาขาบริการที่กำหนดในตาราง ดังนั้น พันธกรณีของประเทศเวียดนามในส่วนนี้ก็คือไม่มีข้อจำกัดอื่น นอกจากเงื่อนไขเกี่ยวกับการอุดหนุนที่กำหนดไว้

2.3.2 ความสอดคล้องกันของพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันกับมาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีก

1) กรณีสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

1.1) รูปแบบการจัดตั้งธุรกิจ

จากตารางข้อผูกพัน ประเทศเวียดนามกำหนดรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจของผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นไว้ 4 ประเภทคือ สัญญาร่วมทุน (Business co-operation contract) บริษัทกิจการร่วมค้า บริษัทที่ลงทุนโดยชาวต่างชาติทั้งหมดและสำนักงานตัวแทน โดยกฎหมายว่าด้วยการลงทุนและกฎหมายพาณิชย์ ให้สิทธิแก่ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นในการจัด

ตั้งธุรกิจค้าปลีก ตามข้อผูกพันที่ปรากฏในตารางข้อผูกพัน ดังนั้น การกำหนดมาตรการภายในนี้จึงมีความสอดคล้องกับพันธกรณีในตารางข้อผูกพันเกี่ยวกับรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจ

1.2) ข้อกำหนดในการเปิดร้านค้าปลีกเพิ่ม

ตามตารางข้อผูกพัน ประเทศเวียดนามกำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดให้การเปิดร้านค้าปลีก นอกเหนือจากร้านค้าปลีกแห่งแรก ต้องทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจก่อน ดังนั้น การเปิดร้านค้าปลีกแห่งแรกจะต้องไม่มีเงื่อนไขต่อการเข้าสู่ตลาด จะเป็นเงื่อนไขเฉพาะกรณีเปิดเพิ่มเท่านั้น ซึ่งในส่วนของมาตรการภายในได้กำหนดยกเว้นให้บริษัทที่ลงทุนด้วยทุนของต่างชาติ ในสาขาการจำหน่าย ไม่ต้องดำเนินการตามกระบวนการออกไปอนุญาตเพื่อจัดตั้งร้านค้าปลีกร้านแรก ดังนั้น ในส่วนของการเปิดร้านค้าปลีกร้านแรก มาตรการภายในก็สอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

แต่สำหรับการจัดตั้งร้านค้าปลีกเพิ่มจะเป็นไปตาม Circular 08 ที่กำหนดให้การเปิดร้านค้าปลีกเพิ่มหลังจากที่ได้มีการเปิดร้านแรกแล้วจะต้องได้รับการพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งขึ้นอยู่กับ การทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น แม้การกำหนดให้ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นต้องทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจก่อนเพื่อให้ได้รับการอนุญาตให้เปิดร้านค้าปลีกเพิ่มจะเป็นมาตรการซึ่งเป็นข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดตามมาตรา 16:2 (c) ที่จำกัดจำนวนทั้งหมดของการให้บริการ หรือปริมาณทั้งหมดของผลผลิตที่ได้จากการบริการ ในลักษณะของข้อกำหนดเกี่ยวกับการทดสอบความจำเป็นทางเศรษฐกิจ แต่เมื่อประเทศเวียดนามได้กำหนดเงื่อนไขเช่นนี้ลงในตารางข้อผูกพันแล้ว ตามหลักการการเข้าสู่ตลาด มาตรา 16 ประเทศเวียดนามก็สามารถกำหนดมาตรการนี้บังคับใช้กับการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกได้ และสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

1.3) สิทธิเกี่ยวกับที่ดิน

มาตรการภายในที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินของผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่น กำหนดให้การจัดสรรและการให้เช่าที่ดินแก่ผู้ให้บริการต่างชาติเป็นไปตามกฎหมายที่ดิน ซึ่งกำหนดว่าการพิจารณาจัดสรรที่ดินและให้เช่าที่ดินแก่ผู้ให้บริการ รัฐจะคำนึงถึงระยะเวลาตามโครงการการลงทุน ซึ่งกำหนดไว้เช่นเดียวกับพันธกรณีในตารางข้อผูกพันที่กำหนดให้บริษัทที่ลงทุนโดยต่างชาติสามารถเช่าที่ดินเพื่อดำเนินการตามโครงการการลงทุน ดังนั้น มาตรการภายในจึงสอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

1.4) การอุดหนุน

ประเทศเวียดนามกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการอุดหนุนไว้เป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติไว้ว่าจะสงวนสิทธิที่จะได้รับการอุดหนุนเฉพาะแก่ผู้ให้บริการชาวเวียดนาม และไม่ผูกพันต่อการอุดหนุนเพื่อการสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการในแปรรูปจากรัฐวิสาหกิจเป็นเอกชน การอุดหนุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การอุดหนุนในสาขาสุขภาพ การศึกษาและไอทีศน

วัตถุประสงค์ การอุดหนุนเพื่อสนับสนุนสวัสดิการและการจ้างงานชนกลุ่มน้อย แต่เมื่อศึกษามาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีก ไม่มีมาตรการที่กำหนดเกี่ยวกับการอุดหนุนธุรกิจค้าปลีก และไม่มีมาตรการเกี่ยวกับการอุดหนุนใดที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกของผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่น ดังนั้น จึงไม่มีมาตรการที่ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องต่อพันธกรณีในข้อนี้

2) กรณีไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

2.1) ข้อผูกพันต่อผู้ให้บริการ

ตามตารางข้อผูกพัน ประเทศเวียดนามกำหนดให้ความผูกพันต่อผู้ให้บริการต่างชาติ ซึ่งให้บริการอยู่แล้วว่าเงื่อนไขการเป็นเจ้าของ การบริหารจัดการและรูปแบบนิติบุคคลและขอบเขตของกิจกรรมที่กำหนดในใบอนุญาต ใบรับรองการจัดตั้งหรือใบรับรองสิทธิในการดำเนินการหรือให้บริการใด ๆ จะไม่เป็นการสร้างข้อจำกัดเกินกว่าที่เคยได้รับ แต่จากมาตรการภายในพบว่าในกรณีที่กฎหมายหรือนโยบายใหม่ส่งผลเสียต่อการลงทุนของผู้ลงทุน ผู้ลงทุนอาจไม่ได้รับประโยชน์และสิ่งจูงใจเช่นเดิมเช่นเดียวกับที่กำหนดในใบอนุญาตการลงทุน ในกรณีที่มีการลงมติให้ผู้ลงทุนได้รับสิทธิอย่างอื่นแทนและไม่มีกรับประกันว่าจะไม่ส่งผลให้ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นมีข้อจำกัดมากกว่าที่เคยได้รับ ดังนั้น เมื่อมาตรการภายในไม่ได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับข้อผูกพันในตารางข้อผูกพัน โดยไม่ได้เป็นการเปิดตลาดมากกว่าที่ประเทศสมาชิกผูกพัน และนอกจากนี้ มีความไม่แน่นอนว่าจะส่งผลเสียกับผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นมากกว่าที่กำหนดเป็นพันธกรณีในตารางข้อผูกพันหรือไม่ โดยอาจเป็นการสร้างข้อจำกัดมากกว่าที่เคยได้รับ มาตรการเช่นนี้จึงเป็นมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีของประเทศเวียดนาม

2.2) การซื้อหุ้น

ตามตารางข้อผูกพันกำหนดให้สามารถซื้อหุ้นในบริษัทเวียดนามที่ประกอบธุรกิจค้าปลีกได้อย่างไม่มีข้อจำกัด แต่จากกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีการกำหนดเงื่อนไขของการรวมธุรกิจคือเมื่อบริษัทรวมธุรกิจกันแล้ว ส่วนแบ่งทางการตลาดในตลาดที่เกี่ยวข้องรวมกันจะต้องไม่เกินกว่าร้อยละ 50 แต่การควบรวมกิจการก็คือ การที่กิจการได้มาซึ่งหุ้น หรือสินทรัพย์หรือกิจการอื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการควบคุมกิจการ และการได้มาซึ่งหุ้นก็รวมถึงการเสนอซื้อหุ้นด้วยนั่นเองและต้องมากพอให้มีอำนาจในการควบคุมกิจการดังกล่าว และจากกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าก็อาจทำให้ความสามารถในการซื้อหุ้นไม่เป็นไปตามพันธกรณีในตารางข้อผูกพัน คือไม่สามารถเข้าซื้อหุ้นได้อย่างไม่มีข้อจำกัด หากการซื้อหุ้นดังกล่าวเป็นการควบรวมกิจการซึ่งส่งผลให้กลายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด ดังนั้น เมื่อการกำหนดมาตรการภายในของประเทศเวียดนามมีผลทำให้มีข้อจำกัดต่อการซื้อหุ้น อันไม่เป็นไปตามข้อผูกพันในตารางข้อผูกพัน จึงเท่ากับว่าไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพัน

2.3) ขั้นตอนในการขอใบรับรองการลงทุนและใบอนุญาตประกอบการ

มาตรการภายในของประเทศเวียดนามมีการกำหนดให้ผู้บริการต่างชาติต้องดำเนินการตามกระบวนการขอใบรับรองการลงทุนและใบอนุญาตประกอบการ ซึ่งทำให้ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นจะสามารถจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกได้ก็ต่อเมื่อได้รับใบรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการลงทุนและต้องได้รับใบอนุญาตประกอบการตามกฎหมายในฉบับดังกล่าวนี้ ทั้งนี้ได้กำหนดใช้สัญชาติเป็นตัวแยกการปฏิบัติระหว่างผู้ให้บริการภายในกับผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่นและเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ โดยสร้างเงื่อนไขให้กับผู้ให้บริการต่างชาติมากกว่าผู้ให้บริการภายในประเทศ ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการลงทุนได้กำหนดขั้นตอนการประเมินการลงทุนให้แก่ผู้ให้บริการต่างชาติที่ต้องการลงทุนตั้งแต่สามแสนล้านด่งเวียดนาม ในขณะที่ผู้ให้บริการภายในไม่มีกระบวนการในการประเมินเพื่อออกใบอนุญาตการลงทุนและได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องทำการจดทะเบียนในกรณีที่มีทุนต่ำกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันล้านด่งเวียดนาม อันเป็นการลดรอนโอกาสของผู้ให้บริการต่างชาติในการได้รับใบรับรองและใบอนุญาตด้วยการสร้างเงื่อนไขเพิ่มจากกระบวนการปกติ เพื่อปกป้องผู้ให้บริการภายในด้วยการจำกัดการเข้าสู่ตลาดของผู้ให้บริการต่างชาติและเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขให้ผู้ให้บริการภายในได้เปรียบสามารถได้รับใบรับรองหรือใบอนุญาตได้ง่ายกว่าผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่น เพราะฉะนั้นเมื่อมาตรการนี้เป็นมาตรการที่เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการ จึงเป็นมาตรการเลือกปฏิบัติตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ซึ่งเมื่อประเทศเวียดนามไม่กำหนดไว้ในตารางข้อผูกพัน ทำให้มาตรการนี้เป็นมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีในตารางข้อผูกพัน

3. สรุป

จากการศึกษาพบว่าประเทศอินโดนีเซียไม่มีมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับข้อผูกพันในตารางข้อผูกพัน แต่ประเทศเวียดนามมีมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตามตารางข้อผูกพันของประเทศตน โดยสำหรับประเทศอินโดนีเซียนั้น เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียได้ให้ความผูกพันต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกไว้เพียงธุรกิจค้าปลีกประเภทขายตรง และในธุรกิจค้าปลีกประเภทขายตรงที่ได้ให้ความผูกพันไว้นั้น ก็มีความผูกพันไว้เท่าที่กำหนดในตารางข้อผูกพันเท่านั้น ดังนั้น ขอบเขตของมาตรการภายในตามพันธกรณีของประเทศอินโดนีเซียนั้นคือการจัดทำมาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบการขายตรง ให้เป็นไปตามข้อผูกพันเฉพาะในเรื่องที่ให้ความผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพันเท่านั้น ส่วนมาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบการขายตรง แต่เป็นเรื่องอื่นที่ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้ให้ความผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพัน และมาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบ

อื่นนั้น เมื่อประเทศอินโดนีเซียไม่ได้ระบุข้อผูกพันไว้ในตารางข้อผูกพัน ก็ไม่มีพันธกรณีใด ๆ เพราะถือว่าไม่ได้ให้ความผูกพันไว้ แต่แตกต่างกันในกรณีของประเทศเวียดนาม ซึ่งให้ความผูกพันต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกไว้ในทุกรูปแบบของธุรกิจค้าปลีก อีกทั้งยังให้ความผูกพันอย่างไม่มีข้อจำกัด ยกเว้นที่ได้ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน ดังนั้น ขอบเขตของมาตรการภายในตามพันธกรณีของประเทศเวียดนาม ก็คือมาตรการภายในที่ส่งผลต่อการจัดตั้งธุรกิจค้าปลีกทุกรูปแบบ จะสร้างข้อจำกัดต่อการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดต่อการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติไม่ได้ เว้นแต่เป็นข้อที่ได้กำหนดไว้แล้วในตารางข้อผูกพัน

ทั้งนี้ ตามหลักการเปิดเสรีการค้าบริการเป็นหลักการที่ต้องการให้ตลาดการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกมีความเสรีมากขึ้น โดยพยายามลดและจัดข้อจำกัดต่อการค้าบริการของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศลงด้วยการเจรจาและจัดทำตารางข้อผูกพันเพื่อเป็นพันธกรณีในการกำหนดมาตรการภายในที่ส่งผลต่อสาขาบริการที่ประเทศสมาชิกให้ความผูกพัน ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่น เพราะทำให้ผู้ให้บริการสามารถคาดการณ์โอกาสทางการค้าจากการกำหนดพันธกรณีของแต่ละประเทศได้ ว่าประเทศเหล่านั้น จะทำการเปิดตลาดแก่สาขาบริการนั้น ๆ ในระดับใด โดยประเทศสมาชิกแต่ละประเทศไม่ได้ถูกกำหนดว่าต้องไม่มีมาตรการที่เป็นข้อจำกัดต่อการให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นเลย เพราะในความเป็นจริงแล้ว การกำหนดเงื่อนไขต่อการให้บริการของผู้ให้บริการก็เป็นการสร้างอุปสรรคหรือข้อจำกัดโดยปริยาย แต่ตามพันธกรณี ประเทศสมาชิกทุกประเทศมีหน้าที่ที่จะต้องทำให้มาตรการภายในประเทศของตนสามารถคาดการณ์ได้จากการพิจารณาตารางข้อผูกพันที่แต่ละประเทศได้จัดทำขึ้น

บรรณานุกรม

- Association of Southeast Asia Nations. (1992). **ASEAN Framework Agreement on Services**. Singapore: ASEAN.
- World Trade organization. (2001). **Guidelines for the schedule of specific commitments under the General Agreement on Trade in Services (GATS)**. Geneva: WTO
- World Trade organization. (1995). **General Agreement on Trade in Services (GATS)**. Geneva: WTO.
- Bossche, P.V.D. (2008). **The Law and Policy of the World Trade Organization: text, cases and materials**. Cambridge: Cambridge University Press.
- World Trade organization. (2009). **Report of the Panel**. Geneva: WTO
- Delimatsis, P. (2007). **International Trade in Services and Domestic Regulations: Necessity, Transparency, and Regulatory Diversity**. Oxford: Oxford University Press.
- BKPM. (n.d.). **Law of the Republic of Indonesia Number 25 of 2007 Concerning Investmen**. Retrieved March 3, 2014, from http://www3.bkpm.go.id/contents/p13/search_law_regulation/13
- Ministry of Justice. (2005). **Law on Investment No.59-2005-QH11**. Retrieved March 3, 2014, from http://www.moj.gov.vn/vbpq/en/Lists/Vn%20bn%20php%20lut/View_Detail.aspx?ItemID=5946